

Posudek bakalářské práce FHS UK Praha

Název práce: Činnost o. s. Zdravotní klaun v LDN ve FN v Motole v Praze z perspektivy zaměstnanců a pacientů

Autorka: Lucie Horáková

Oponentka: Mgr. Magdaléna Šťovičková Jantulová

Tématem práce Lucie Horákové je “ terapie humorem prostřednictvím zdravotních klaunů a zejména výzkum této činnosti organizované občanským sdružením zdravotní klaun v Léčebně dlouhodobě nemocných ve Fakultní nemocnici v Motole v Praze (dále LDN). Výzkumné téma považuji za relevantní pro bakalářskou práci.

První teoretická část práce je velice široce tématicky zaměřena bez přímého a jasného propojení na téma práce. Např. se v úvodu autorka věnuje tématu, zda je léčba humorem vhodnou součástí komplexní léčby. Toto téma je jistě zajímavé, ale vydalo by na samostatnou bakalářskou práci, navíc v jiném oboru. Stejně je tomu tak i s teoriemi zdraví, které jsou prezentovány v další části teoretické části práce. Navíc v rámci teorií zdraví studentka čerpá převážně z jednoho zdroje a jen okrajově svá zjištění nezasazuje do kontextu této práce. Také přehled dalších terapií, které se v nemocnicích využívají, považuji vzhledem k tématu za zbytečné. Pokud bylo cílem studentky vymezit terapii humorem vůči ostatním terapiím, měla tak učinit prostřednictvím komparace těchto terapií a ne „jen“ pouhým popisem jednotlivých terapií. Tímto upozorňuji na nedostatek, který se prolíná celou teoretickou částí práce a to, že studentka pouze předkládá „nějaké“ informace. Nejedná se o systematické a vyčerpávající shrnutí dosavadních poznatků na zvolené téma, promyšlenou syntézu různých názorů na problém, což by mělo být cílem teoretické části bakalářské práce.

Naopak témata, která jsou klíčová pro tuto práci, jsou v teoretické části zmíněna jen velice zkratkovitě, bez jasného napojení na téma práce, s pochybnou odbornou relevancí a často s využitím jednoho či dokonce žádného zdroje literatury (např. u kapitoly Humor, Smích a v kapitole Smích a tělesné změny není odkaz na jediný zdroj literatury).

Na závěr teoretické části autorka uvádí, že v teoretické části „shrnuje předpoklady, které naznačují, že by léčba humorem prostřednictvím klaunských návštěv mohla být pro pacienty přínosem“ (s.32). Já teoretickou část za takovéto systematické shrnutí z využitím relevantní odborné literatury nepovažuji. Ráda bych od autorky slyšela v rámci obhajoby stručný přehled několika odborných argumentů s odkazy na relevantní literaturu, proč se léčba humorem prostřednictvím klaunských návštěv považuje pro pacienty za přínos, kritiky a poznatky z odborné diskuse nad tímto tématem.

V další části autorka prezentuje výzkumné otázky svého empirického výzkumu. Ty považuji za relevantní. Jen by bylo vhodné je přesněji formulovat. Tzn. při formulaci dodržovat to, že autorka se zaměřuje na názory vybraných aktérů, tudíž např. nezkoumá přínosy terapie, ale názory informátorů o přínosu terapie.

Zvolená kvalitativní výzkumná strategie je relevantní. Jen bych upozornila, že v rámci kvalitativního výzkumu sběr dat a jejich analýza probíhá současně. Nejedná se o dvě oddělené fáze, tak jak uvádí studentka (s. 35)

Volba místa výzkumu není z metodologického dostatečně odůvodněna. Autorka sice uvádí, že důvodů je mnoho, ale zmiňuje jen jediný a to znalost tohoto prostředí díky svému osobnímu působení ve zvolené organizaci. Navíc autorka jen okrajově diskutuje možné „nevýhody“ realizace výzkumu ve známém prostředí. Ráda bych, abychom se k tomuto vrátili v diskusi u obhajoby. Také v práci postrádám metodologické zdůvodnění volby informátorů, případně jejich počtu.

Analýza dat je popsána velice obecně bez jasného představení postupů analýzy. Zajímalo by mne však hlavně, jak autorka zvolila kategorie pro kódování. Vzhledem k rozsahu výzkumných otázek a také materiálu, který měla k dispozici považuji počet kódu za nedostatečný pro realizaci dobré kvalitativní analýzy dat. Chybí také prezentace významů kódů (např. co je označováno pojmem profesionalita a proč je tento kód významný vzhledem k výzkumným otázkám?).

Hned v úvodu analýzy dat a během celé této kapitoly se autorka dopouští zásadní chyby při prezentaci kvalitativních dat. Zvýznamňuje **počty** odpovědí v určité kategorii. Přínosem kvalitativního výzkumu není statistická významnost, ale hloubka poznání, porozumění. Tzn. že není důležité, kolik informátorů si je vědomo pozitivního vlivu klaunských návštěv, ale např. to, co se označují pojmem „pozitivní“.

V rámci kapitoly věnované prezentaci a analýze dat, chybí zcela úryvky z rozhorů, na základě nichž autorka tvořila svá zjištění a čtenář by si je mohl ověřit. Hodnověrnost výzkumu nespočívá, jak uvádí autorka v tom, že pořídíte přesný přepis rozhovorů, ale v tom, že svá zjištění čtenáři prezentujete na základě dat, ze kterých jste vycházela.

Autorka se omezuje výhradně na popis, který ale v sobě ukrývá neodhalené významy, které jsou pro analýzy nejen kvalitativních dat důležité. Co nám např. řekne informace, že „Čtyři informátoři použili při hodnocení klauniád slovo legrace“ (s.41).

Obecně o kapitole věnované analýze dat platí, že tato část je velice stručná (omezuje se na prezentaci několika kódů a to v rozsahu několika řádek), nepřináší odpovědi na stanovené výzkumné otázky, neprezentuje závěry s využitím dat a již vůbec ne to, co je cílem kvalitativního výzkumu obecně, hluboký vhled do zvoleného výzkumného tématu. Např. se dozvídáme, že pacientům se návštěva někdy líbí a někdy ne, ale již nevíme, jaké faktory ovlivňují to, zda se jim představení líbí či ne. Autorka se nezabývá rozpory ve výpovědích informátorů, např. proč zdravotníci považují návštěvu klaunů za běžné a proč pacienti ne? Závěry přinášejí více otázek než odpovědí. Např. z dat vyplývá (uvádí autorka), že návštěvy dle informátorů jsou vhodnější pro děti. Následně se dozvíme, že „ Informátor však dodává, že pro některé pacienty je tato činnost přínosná, pro některé ne“. Bohužel se však již nedozvíme, pro které pacienty dle informátorů by se návštěva klauna jevila jako přínosná, a pro koho ne. To bych považovala za přínosné a relevantní zjištění.

V další části posudku zmínit několik obecných nedostatků této bakalářské práce. V práci chybí na mnoha místech odkazy na literaturu, ze které bylo čerpáno a to i v teoretické části (např. úvod teoretické části, prezentace jednotlivých terapií či kapitole představující organizace zabývající se léčbou humorem, atd.). Chybí občas také odkazy na dílo jmenovaného autora (s. 12, 22) či stránky u citace.

Autorka čerpá výhradně z české literatury. Vzhledem k tomu, že jeden z cílů, který si studentka stanovila byl rozšířit poznatky a teoretický materiál o zvoleném tématu, považuji práci pouze z česky psanou literaturou za nedostatečnou a cíl nenaplněný.

Struktura textu není zcela standardní. Kapitoly věnované kvalitě výzkumu a etickým aspektům patří spíše do metodologické části než na závěr práce.

Vzhledem ke zmíněným nedostatkům a to hlavně teoretické a analytické části práce navrhuji práci hodnotit známkou dobře.

V Praze 12.1.2011